

33. Dr. Bernelj Ivo
Dob. Pakova 6/II
LJUBLJANA

»Fašizam sprovodi u Istri italijanizaciju svega života i mrtvoga, ali pod talijanskim imenima stanica lako se mogu naslutiti njihovi pravi slavenski oblici.«
Populaire

ISTRRA

»Loše postupanje sa Hrvatima i Slovencima u Istri onemogućuje svakoj jugoslavenskoj vladi saradnju sa Italijom u izvođenju operacija u Austriji.«
Manchester Guardian

GLASILO SAVEZA JUGOSLOVENSkih EMIGRANATA IZ JULIJSKE KRAJINE

RAPALSKI UGOVOR — UZROK ABESINSKOG RATA

Već šest mjeseci gubim polovinu svog vremena sa odgovorima na isto pitanje, koje mi stavljaju različite osobe: »Zašto hoće Mussolini da ratuje sa Abesinijom? Šta može da očekuje za veliki rizik kome se izlaže?« Priznajem da me ovo pitanje ljuti, kad se stavlja od ljudi kojima sam već deset puta obrazložio šta je fašistički režim i odakle je došao. Zar je moguće da se ne može razumjeti tako jednostavna stvar?

Ponavljam dakle još jednom objašnjenje ovog problema i pri tome obnavljam stare uspomene, koje su za mene istovremeno slatke i bolne, jer to me vodi natrag u početak ovih dugačkih proba koje su uništile moju egzistenciju. Bilo je mjeseca oktobra 1922 godine, nekoliko dana prije marširanja u Rim, nekoliko dana poslije zbora koji je držao u Napulju šef fašističkog pokreta, i na kome je Mussolini u jednom dugačkom govoru, u kome je iznio pogreške prethodnog režima, izgovorio ove tri riječi: »Dalmacija je izdana!«

Ja sam istog dana primao nekoliko prijatelja u vili u kojoj sam stanovao u Firenci, u ulici Viale dei Coli. Već dva dana pronosile su se vijesti sa svih strana da će kralj povjeriti Mussoliniju da sastavi vladu. Mi smo razgovarali o ovim vijestima. Neki su pitali mene za mišljenje i ja sam odgovorio da je to nemoguće, a to zbog ove tri riječi: »Dalmacija je izdana.« Svoje mišljenje sam objasnio na slijedeći način:

»Dalmacija je izdana« znači da je Rapalski ugovor, kojim je 1920 godine regulisano pitanje Dalmacije između Italije i Jugoslavije, djelo izdaje protiv Italije. Rapalski ugovor nije ugovor između pobjednika i poraženog, koji može pobjeđeni da otkáže kao nasilnički akt, čija je postao žrtva; to je ugovor između dva saveznika: Italije i Jugoslavije. Ma kako do toga došlo, o tome se raspravljalo slobodno, ovaj ugovor je bio slobodno primljen od zakonitih vlasti sa jedne i sa druge strane. I to nije običan ugovor o miru koji se tiče samo država potpisnica; on je dio cjelokupnog sistema ugovora o miru, koji su osnova novog javnog prava našeg kontinenta. Ako kralj predaje vlasti jednom političaru koji izjavljuje da je Rapalski ugovor akt nacionalne izdaje, on otkazuje potpis koji je stavio na ugovor prije dvije godine; on izjavljuje da su izdajice otadžbine oni ministri koji su pregovarali i parlament koji je odobrio ugovor; on polaže jednu opasnu minu pod novi evropski red, koja jednom mora da eksplodira. Ne, to nije moguće.«

Ali tri dana kasnije ostvarilo se to što sam ja smatrao da je nemoguće. Ali isto tako postale su stvarnost u toku od 13 godina sve ove nezgode koje sam ja onda predvidio. Sadašnji nered u Evropi i rat između Italije i Abesinije koji se približuje, udruženi su neprekidnim lancem akcija i reakcija sa vrlo kobnim izrazima govora u Napulju i kraljevskom sankcijom, koju su dobili ovi izrazi tri dana kasnije.

Kako i zašto? Evropa će ići sa zavezanim očima u propast, tražeći pametno rješenje talijansko-abesinskog sukoba tako dugo dok ona ne uvidi i pravilno ne shvati ono »kako i zašto«. Pokušat ću da to objasnim koliko je moguće preciznije.

Fašistički režim je došao na vlast sa programom da treba promijeniti red stvoren u Evropi ugovorima od 1919 godine. Državni udar od 1922 godine nema nikakav smisao bez ovog programa. Mislim čak da je plan ovih promjena, koje treba da se izvrše, bio vrlo precizno izrađen, ako ne u glavama onih koji su vidno izrekli koristi iz ovog državnog udara, bar, u glavama onih koji su pripremali iza kulisa, da je on uspio. Fašistička vlada je svakako dvanaest godina radila sa malo spretnosti i bez uspjeha, ali sa neospornom ustrajnošću, da se ovaj plan ostvari. Javno mišljenje i politički svijet Evrope i Amerike nije znao goloro ništa za ovaj rad, jer ovaj rad je u najvećem dijelu podzeman i tajan. Ali, ako ne bi živjeli u epohi frapantne lakomislenosti, svijet bi morao da pogodi ili bar da nasluti ovaj podzemni plan na osnovi njegovih frapantnih spoljnih manifestacija: monstruozne militarizacije zemlje.

Militarizacija Italije poslije 1922 godine je jedinstveni slučaj u historiji čovječanstva. Sve što je Amerika učinila do danas u tom pogledu, samo je skroman pokušaj u upoređenju sa militarizacijom u Italiji. Poslije 1920 godine u Italiji je sve militarizirano: ljudi, žene, djeca, mladost, muškost, starost, književnost, šlamp, filozofija, nauka, umjetnost, vjera. Od dvanaeste pa do pedeset pete godine svi

„MANCHESTER GUARDIAN“ PIŠE:

DA BI JUGOSLAVENI PREPUSTILI TRST NJEMAČKOJ RIJEKA JUGOSLAVENIMA?

RADIJE ANSCHLUSS NEGO ITALIJA U AUSTRIJI — VELIKI ENGLISKI LIST
O STANJU SLOVENACA I HRVATA U JULIJSKOJ KRAJINI

U posljednje vrijeme velika se internacionalna štampa mnogo bavi pitanjima Srednje Evrope i pitanjima, koja zadiru u odnose Italije, Jugoslavije i Njemačke. Pišući o restauraciji Habsburgovaca i nezavisnosti Austrije, veliki engleski list »Manchester Guardian« u svom broju od 13. o. m. kaže u jednom svom interesantnom članku doslovno i ovo:

»Italija je uznemirujući faktor, u pogledu Austrije kao i u pogledu Jugoslavije. Što se tiče Austrije, proganjanje njemačkog stanovništva Južnog Tirola izazvalo je veliko nerazpoloženje protiv Italije u Austriji. Nije pretjerano ako se tvrdi, da će u slučaju prelaza talijanskih trupa preko Brennera, radi zaštite austrijske nezavisnosti, nastati u Tirolu neka vrsta protiv-akcije. Isto tako loše postupanje sa Hrvatima u Istri i Slovencima onemogućuje svakoj jugoslavenskoj vladi saradnju sa Italijom u izvođenju operacija u Austriji.

Nevjerojatna je stvar da su u trenutku kada je Italija angažovana u Abesiniji Mussolinijevi agenti našli mogućnost, da uznemiruju švajcarsku vla-

du u pogledu kantona Tesino i prijete Jugoslaviji da će joj uzeti čisto slavensku Dalmaciju.

Kada je pisac bio na Bledu, čuo je od jedne grupe engleskih turista, koja se vratila iz Italije, da se iznenadila onim što je vidjela u Veneciji i Trstu. Svuda su istaknuti plakati sa natpisima »Dalmacija je naša! Split je naš! Dubrovnik je naš!« Jasno je, da Italija ne može smatrati Jugoslaviju, — saveznicu Francuske — nekim saradnikom.

Može se reći da nesrećni tajni Londonski ugovor još uvijek baca svoj sjenu na istočne obale Jadrana. Bez toga ugovora ne bi se moglo ni zamisliti, da će Zadar, prestolnica Dalmacije, pripasti Italiji.

Zadar je danas upropašten, a na Rijeci raste na ulicama trava.

Nalazeći se u opasnosti od nezdravog talijanskog nacionalizma, južni Slaveni pitaju se na koju će se stranu okrenuti. Strani posmatrač mogao bi pretpostaviti da bi ujedinjenom sa Austrijom povećana Njemačka trebala da bude još veća opasnost za Jugoslaviju

nego što su talijanske ambicije. Medjutim pisac se iznenadio da je kod Jugoslavena našao naklonost prema Njemačkoj i Anshlusu, želeći više Anshlus, nego da Italija zagospodari u Austriji. Jugoslaveni objašnjavaju da planovi Velike Njemačke ne prelaze granice sadašnje Jugoslavije. Brzo naručavanje Njemačke impresioniralo je Jugoslavena. Možda je tu na djelu izvjesni fatalizam, urođen orijentalnom karakteru Slavena.

U Jugoslaviji se uvidja da bi poslije Anshlusa Njemačka uzela Trst, a isto tako Jugoslavija bi mogla da dobije Rijeku samo od Njemačke.

Podunavski pakt je jedan uzaludan plan. Bar trećina austrijskog stanovništva je nacional-socijalistička. Svaka intervencija Italije podvostručila bi broj pristalica Anshlusa. Ko zna šta će Mussolini učiniti? Velika Britanija ne može spriječiti samoopredjeljenje austrijskog naroda. Nacional-socijalizam je napredovao u Austriji.

Tako piše »Manchester Guardian«, a mi doslovno donosimo, jer je to u ovom momentu vrlo karakteristično.

GLAVNI ORGAN FRANCUSKIH SOCIJALISTA IZNOSI TEŠKO STANJE JUGOSLAVENA POD ITALIJOM

Članak u »Populaire«, koji pretstavlja događaj u propagandi
našeg problema

Na cijelom je svijetu poznat francuski list »Le Populaire«, glavni organ francuskih socijalista, a sada organ čitavog lijevičarskog fronta u Francuskoj. Taj list Leona Bluma poslao je svog saradnika na putovanje u Srednju Evropu. G. Domino je obišao i Julijsku Krajinu, da iznosi svoje dojmove u »Populaire« od 9. septembra. Neobično je velikog značenja taj članak za našu propagandu u inostranstvu. On piše o nama ovo doslovno:

»Fašizam sprovodi u Istri italijanizaciju svega života i mrtvoga. Pod talijanskim imenima stanica lako se mogu naslutiti njihovi pravi slavenski oblici. Aurisina, Opisina, bile su pred deset godina Nabražina i Opčina. Ima stotinama godina, otkako se je slovenački seljak nastanio na siromašnim pašnjacima Krasa. Uporan i umjeren, on je uspio da nabavi sve što mu je potrebno za život. Silazeći sa visoravni, spustio se je

na Primorje, zaokružujući polako svojim naseljima Trst i počinjući da se bavi pomorstvom. On je još uvijek tu. Ali, kao njegova sela i on je izgubio svoje staro ime. Od Kovača, Jelčića i Antića postali su Fabri, Bianchi i Antoni. Slovenska imena ne smiju više ni mrtvi da nose. Slovenski jezik i na grobljima je iskorijenjen.

Već 1920 fašisti u Trstu zapalili su slovenačku narodnu kuću, veliku zgradu na pet spratova, u kojoj su 60.000 Slovenaca imali svoje društvene prostorije, kazalište, konzervatorij i biblioteku. Od tada, sve više raste gomila ruševina na obalama Jadrana, na talijanskim obroncima Triglava, duž Soče i u okolini Rijeke. Za nekoliko godina uništeni su stogodišnji naponi, pomoću kojih su Slovenci iz Trsta i Gorice, pored Čeha, bili uspjeli da postanu najobrazovaniji, privredno najnapredniji i politički najsvjesniji dio Južnih Slovena. U Julijskoj

moraju posvetiti polovinu svog slobodnog vremena na vojničke vježbe. Po gradovima i po selima neprestano se održavaju revije, defilei i udara se u bubanj. Od osnovne škole pa do svršenog univerziteta, u svim godinama se neprestano uči da je sila jedini izvor prava između naroda, da moćniji i brojniji narodi imaju pravo da osvoje i vladaju slabijim narodima, da Italija treba ratom da osvoji hegemoniju na koju ima prirodno pravo zbog superiornosti svog naroda. Brak, plodnost, povećanje radnjana se preporučuje svima prije svega kao izvor vojničke snage. Niko nema prava da piše u novinama, ili da izdaje knjige, ili da održava javne govore, ako ne ispočijeda ovu nauku. O tome ne smije da se raspravlja, svaka suprotna doktrina je nemilosrdno zabranjena. Knjige se zaplijene i spale; pisce hapse, interniraju, protjeruju.

Koliko milijardi je koštala ova opća militarizacija u toku od deset godina? Niko to ne zna; sigurno je samo, da se to izvelo iz naroda koji je bio gotovo ruiniiran svjetskim ratom i da se na taj način uništila jedina korist koju je on imao od pobjede. Poslije 1919 godine Italija nije imala nijednog opasnog neprijatelja više; ona je mogla da proširuje Rapalskog ugovora u velikoj mjeri smanji svoje naoružanje bez svake opasnosti i ne čekajući na konferenciju za razoružanje.

Historičari će imati jednom veliku muku sa objašnjavanjem kako je svijet gledao na ovu monstruoznu militarizaciju jednog naroda koji je po svojoj prirodi miroljubiv, i tome nije posvećivao nikakvu pažnju. Svijet je u istini mislio da je to jedna igra, priredjena da se zabavlja narod velika djece.

Kakva zasljepljenost je spriječila svijet da nasluti, da se ova ogromna vojnička priprema vrši u istinu iz ozbiljnih pobuda, da se priprema rat koji treba da bukne u Evropi i znatno povećá kontinentalni teritorij Italije kao i njene kolonijalne posjede na štetu njenih susjeda? Mislim da mogu reći da su već davno predvidjeli u Rimu da treba da dodje između 1935 i 1936 godine.

Iz kojih razloga je poslije deset godina propao ovaj plan, koji objašnjava cijelu fašističku politiku, a prije svega i perturbacije od kojih strada Evropa? Zato imamo sad jedan drugi vanredno paradoksan odgovor. Njemačka je onemogućila talijanski plan, odbijajući svoju potporu. Weimarska Njemačka je otklanjala ponude savezništva koje je više puta nudila Italiji. Nacional-socijalistička Njemačka hoće iz razloga, koji su još nejasni, da pokuša svoju sreću na svoj račun Talijanski plan je definitivno propao mjeseca jula sa austrijskom katastrofom i to je okrenulo fašističku vladu prema Africi.

Monstruozna militarizacija zemlje ne može da se opravda samo potrebom održavanja postojećeg stanja u Evropi. U tome je pogreška politike Strese. Za ovako ograničeni cilj su dovoljne mnogo manje vojne sile i nije potrebna nikakva diktatura. Tako monstruozna militarizacija zemlje ne može da se opravda i nije opravdana nikakvim drugim motivom osim željom za velikim osvajanjem. U toku od deset godina su tri ili četiri čovjeka koji vode Italiju bez svake odgovornosti i bez svake kontrole, mislili su da se ovo osvajanje može izvršiti u Evropi.

Krajini nema više ni jedne slovenske škole. Poslije rata, u tome istom kraju bilo ih je 550. Nestalo je i čitaonica, pjevačkih društava, sportskih i gimnastičkih društava kojih je bilo u svakom selu na Krasu i na obali. Rasturena su i ekonomska udruženja, koja su predstavljala osnovu privrednog života cijeloga kraja, i u kojima je u Trstu i Gorici bilo okupljeno više od 200 zemljoradničkih zadruga, koje su imale oko 70.000 članova. Uništena je i slovenska štampa. Između ostalih ugašen je veliki dnevni list »Edinost«, koji je više od 50 godina bio govornica Slavena sa Primorja i iz kršnih krajeva. Talijanski Jugoslaveni dobili su takodjer svoje mučenike.

1929 i 1930, fašisti su streljali u Puli i Trstu Vladimira Gortana, Miloša, Bidovca, Marušića i Valenčića, a njihova krv podgrijeva slavenski iredentizam.

Dogod Slovenci i Hrvati, koji su pod vlašću Italije, ne budu živjeli pod boljim okolnostima, neće biti iskrenog zbliženja između Rima i Beograda. Oni ne traže mnogo. Ništa više, nego da ih se izjednači sa manjinama, kojima su mirovni ugovori osigurali izvjesne garancije.*

U drugome dijelu članka, pisac govori o Jugoslovenima u Koruškoj i kaže da se njih smišljeno denacionalizuje.

Kad su uvidjeli da u Evropi mogu da igraju samo vrlo skromnu ulogu žandara, koji čuva postojeće stanje, oni su se okrenuli prema Africi! Oni traže sad u Africi veliko osvajanje koje bi moglo da opravda njihovu politiku.

Italija je suviše naoružana da bi mogla voditi samo politiku Strese, ali ona nije dovoljno moćna da bi mogla voditi duplu politiku u Evropi i u Africi: u tome je nerješiva kontradikcija u koju je državni udar od 1922 godine zapleo Italiju.

Stvar je vrlo jednostavna: uglavnom se ponavlja tragedija koju je već u svoje vrijeme igrao Crispi. Crispi je isto tako pokušao politiku rata i povećanja u Evropi; kad je propao u Evropi, on se okrenuo prema Africi.

To je prosto, ali strašno. Ja to pišem žalosnog srca, jer sam uvjeren da je velika evropska katastrofa neizbježiva, ako idalje živimo u nepoznavanju stvari i u lažima. Koliko ljudi, koji vladaju Evropom, zna ove stvari, koje su uostalom osnovnog značaja? Naišao sam na državnike koji ne znaju ni da postoji Rapalski ugovor! A to je korijen svakog nereda.

Nikad, čak ni u toku posljednjih godina vladavine Napoleona, nije se nalazila Evropa u tako strašnoj situaciji. Ali situacija, ma da je strašna, nije još očajna. Francuska i Engleska, koje imaju moć i bogatstvo, mogu još spasiti sve, ako se pri tome služe i ponešto razumom. Ali prije svega treba da otvore oči i uvide elementarne stvarnosti situacije.

GUGLIELMO FERRARO

Zagonetna smrt Janeza Škerjanca

Vojaki so ga ubili?

Materija, septembra 1935. (Agis.) — Dne 12. avgusta t. l. je odšel trgovec in gostilničar Škerjanc Janez iz Artviž od doma. Odšel je v Skandajščinu, kjer je imel namen kupovati živino, pa se ni več vrnil. Enajsti dan po odhodu od doma so ga našli pobitega in oropanega pod vasjo Poljžane. Kot so domačini ugotovili sta Škerjanca

napadla in oropala dva italijan. vojaka, katerih je bila okolica polna zaradi vojaških vaj. A kljub temu so oblasti aretirale in zaprle dva domača fanta iz Poljžan, čeprav dobro vado, da sta nedolžna.

Pokojni je bil znan kot trden in zaveden človek, ki se ni uklonil fašizmu. Bil je že v prvih letih okupacije konfi-

niran; odvzeli so mu tudi gostilniško koncesijo pa so mu jo pozneje vrnili. — Kljub temu da so vsi vaščani pristali na vpis v fašistično stranko, je on ostal trden in se ni vdal. Bil je splošno priljubljen in spoštovan; za njim ne žalujejo samo sorodniki, ampak tudi vsi zavedni okoljani.

INCIDENT OB MEJI

MILICNIKI NEVARNO RANILI GRANIČARJA

Lož, septembra 1935. — (Agis.) — V petek dne 6. t. m. popoldne je neke-mu graničarju pri karavli na Ostrem vrhu ušel kakih 10 m čez mejo na italijansko stran graničarski konj. Na prošnjo graničarja, naj mu miličnik zapodi konja nazaj mu je ta odgovoril, naj gre sam ponj. Na to se je graničar odpravil po konja na italijansko stran,

kjer ga je napadel miličnik s puškinim kopitom ter so nato tudi streljali nanj in ga zadeli. Kroglja mu je prebila prsni koš, ga nevarno ranila, vendar je pa upati, da bo okrevale. Na lice mesta je prišla uradna italijanska komisija, o njeni ugotovitvi pa nam ni ničesar znane.

STRAŠAN POKOLJ MEDJU OFICIRIMA I PODOFICIRIMA VOJSKE I MILICIJE

Bistrica, avgusta 1935. Kao što je već poznato, u Bistrici je stalno 1 bataljon od 152 pješadijskog puka, 1 bataljon od 151 pješadijskog puka, te 1 bataljon od 23 topničkog puka, a doselio se je prve dane ovog mjeseca i 1 bataljon fašista takozvan »Bataglione d' assalto«. Sva ova vojska imala je ratne vježbe po brijegovima iznad sela Bistrice. Glavni centar ove vojske je naše selo, pa su stoga svi oficiri imali stanove u selu. Dne 15. o. m. j., na Veliku Gospu, sakupila su se sva ova gospoda oficiri u kafani »Roma«. Bilo je tu večer u ovoj kafani oko 150 oficira i podoficira redovite vojske, a među njima bilo je oko 100 oficira i podoficira fašista. Svi mi znamo da između redovite vojske i fašista postoji velika mržnja. Ovi su se oficiri u kafani počeli međusobno svadjeti, te je nastala velika tučnjava između njih, pa su se upotrebljavali revolveri i noževi, pa čak i karabinke. Mnogo ima ranjenih i sa jedne i sa druge strane, a kažu da ima više mrtvih, ali da su lješevi tajno odvezeni u Trst i na Rijeku. U ovoj je kafani izgledalo upravo kao na bojištu. Mi civili morali smo se gdje je koji mogao sakriti. Mir i red napravili su karabinjeri i jake vojničke patrole. Čim je ova njihova tučnjava prestala, cijelo je selo bilo blokirano i nitko od civila se nije smio pojaviti na ulici. Zbog tog razloga nismo mogli doznati točan broj ranjenih i istinu o mrtvima. Drugog su dana odmah bile opozvane daljne vježbe, da ne dodje do većeg skandala, te su fašisti 21. augusta morali otići.

MILICIONER MOTOCIKLOM NALETIO NA SELJAKOV MLADIĆA I UBIO GA

Jedan svjedok tog događaja uapšen... Vrbovo, septembra 1935. Nedavno se je vozio cestom između sela Vrbova i sela Vrbice na svojem motoru jedan podoficir milicije te je svom silom naletio na jednog našeg mladića rodom iz sela Sušaka a kraj Klane, koji se je vozio na biciklu, a kojemu još ne znamo pravo ime. Ovaj milicioner, kako je na ovog mladića naletio oborio ga je te ga smrtno ranio, gdje je nekoliko sati iza toga i umro, jer su mu sva uda bila razmrksana i žile pokidane.

Ovaj događaj gledao je jedan naš čovjek imenom Kregar Stanko. Odmah se je na tom mjestu sakupilo mnoštvo naroda, pa i komisija, kojoj je bio na čelu marešjalo od karabinijera. Ova je komisija počela sa ispitivanjem, kako je došlo do nesreće, te je bio saslušan i Stanko Kregar. On je rekao kao što je u istinu bilo t. j. da sva krivnja leži na milicioneru. Ali ova izjava bila je sudbonosna za Kregara, jer čim je ovo izjavio bio je smjesta uapšen i policijskim automobilom odveden u zatvor u Volosko.

CECCHLIN ZOPET ZAPRT.

Trst, septembra 1935. — (Agis.) — Znani tržaški humorist Cecchelin, ki v teh hudih časih še vedno razveseljuje publiko, je ponovno pod ključem. V nekem gledališču v Trstu je pred kratkem nastopil in po njegovi navadi vprašal občinstvo kakšna razlika obstoji med Abesinijo in Italijo. Ker ni nihče znal pravilno odgovoriti, je sam odgovoril: »In Italija se mori de fame, in Abesinia se mori de sete.« (V Italiji umirajo od lakote, v Abesiniji od žeje). To je organom javne varnosti zadostovalo, da so ga vtaknile za nekaj časa v luknjo.

HOTELU »SAVOIA« V TRSTU GROZI PROPAST

Gorica, sept. 1935. (Agis.) — V zadnjem času se govori, da stoji znani hotel »Savoia« na precej slabih nogah. Omenjeni hotel je za Trst predvsem reprezentativnega značaja in se ne more preživljati samo s tujskim prometom. Vodi ga administrator komendator Coiretti. Zato so bili prisiljeni prositi vlado za podporo, ki jim je baje odobrila subvencijo.

NOVA PRIMORSKA GOSTILNA

V Ljubljani smo dobili novo dobro primorsko gostilno. Naš rojak Podgornik Maks je pred kakim mesecem odprl svojo gostilno v Kolodvorski ulici 26 (vogal Slomškove). Pred leti je imel g. Podgornik hotel na Lokvah (Trnovska planota), ki je znano letovišče posebno za Goričane in Tržičane. Leta 1933. se je preselil v Ljubljano, kjer je letos odprl gostilno, ki bo vsakemu Primorcu v vseh ozirih dobro postregla. Gostilno našega rojaka toplo priporočamo!

UPOZORAVAMO NA TRI ČLANKA

Svracamo pažnju naših čitatelja na uvodnik u ovom broju našeg lista. Taj je članak od odličnog talijanskog historičara, profesora univerze u Zenevi g. Guglielma Ferrera izišao u nekoliko velikih internacionalnih listova. U Jugoslaviji ga nije objavio niko do sada. U tom je članku iznesena jedna ideja, koja se tiče u prvom redu Jugoslavije i nas. S te strane nije abesinsku avanturu do sada niko tretirao. Kao pri-log k dosadanjem materijalu o Rapalskom ugovoru ovaj je članak od velike vrijednosti.

Upozoravamo nadalje na prevode dvaju članaka iz velikih internacionalnih listova pariskog »Populaire« i engleskog »Manchester Guardian«. U ovom momentu i ta dva članka imaju najveću vrijednost s obzirom na propagandu našeg problema u širokom svijetu. U nekim je jugoslavenskim dnevnim listovima izišao izvadak iz članka »Manchester Guardian«, ali u okrnjenom obliku, jer su ispuštena ona najkarakterističnija mjesta, naročito u stanju našeg naroda pod Italijom i o Hitlerovim namjerama s Trstom i Rijkom.

ZAŠTO JE BILA LIKVIDIRANA BIVŠA ZADARSKA NADBISKUPIJA

Splitsko »Novo Doba« piše:

»U petak uveče, dne 6. o. m. j. otputovala je u Beograd posebna deputacija svećenstva bivše zadarske nadbiskupije, da pohodi nadležna ministarstva prije ratifikacije konkordata sa strane Nar. Skupštine i Senata da stvori kod nadležnih faktora raspoloženje i odluku za potpunu samostalnost Ninske biskupije.

Naša je štampa ovih dana već pisala o ovom aktuelnom pitanju za si. Dalmaciju, ali smatamo ipak potrebitim iznijeti slijedeće podatke da bi se javnost potanko upoznala sa uskrivanim drevne Ninske Biskupije, što predstavlja jedno vjersko i narodno pitanje.

Našoj je javnosti veoma dobro poznato kako je Rapalskim ugovorom nastradala si. Dalmacija.

Zadar, te vjekovno središte i stjecište prostrane okolice, otrgnut je iz srca naše grude, S njime je okolica izgubila svoje kulturno, ekonomsko, političko i crkveno središte. O ovim se posljedicama Rapala nažalost malo pisalo, a ipak dva dijela naše dalmatinske inteligencije studirala su u Zadru, a velika većina službovala je na tamošnjim pokrajinskim i centralnim nadležnostima. Najviše osjeća posljedice Rapalskog ugovora zadarska okolica, koja nije znala prije toga, što znači živjeti na granici i biti lišen svoga prirodnog centra. Ta je okolica bila lišena i svoje crkvene uprave, likvidacijom bivše zadarske nadbiskupije. Povod je toj likvidaciji dala odredba zadarskog nadbiskupa Dr. Puljišća god. 1922.

Da je iza njegove odreke bio odmah imenovan posebni apostolski administrator u Ninu ili u Biogradu, do konačnog rješenja konkordata, bile bi se prištedile mnoge poteškoće i nereditosti, koje su nastale spajanjem sa susjednom biskupijom.

Članak svršava ovako: »Naša javnost sa simpatijama prati živu akciju pučanstva si. Dalmacije za uspostavu Ninske biskupije, tim više kada se uvaži

da je Kraljevina Italija u 16. členu svojega Konkordata osigurala u Zadru za samih par župa sijeło nadbiskupije, dočim su na našem teritoriju ostale 94 župe sa oko 100.000 pučanstva.

Bivša zadarska nadbiskupija bila je predmetom opće pažnje god. 1904. kada se tamo razmahala bila grčevita borba za glagoljicu. Danas pak pučanstvo si. Dalmacije s pravom traži potpunu samostalnost svoje glagoljačke Ninske biskupije, koja će na žalima našega Jadrana nesmetano moći nastaviti tisućljetne tradicije besmrtnog Grgura Ninskog.

DUHOVNIŠKE VESTI

Za župnoga upavitelja u Kubeđu v Istri je bil s 1. septembrom nastavljen novomašnik Joško Millč, rodom iz Proske. Novomašnik Anton Požar iz št. Petra na Krasu je nastavljen kot duhpomoćnik v Hrenovicah.

ŠE O POGREBU MONS. CIGOJA

Gorica avg. 1935. (Agis.) — Pogreba mons. Cigoja, o katerem smo že poročali, se je udeležilo zelo veliko število domačinov iz vipavske doline in tudi mnogi meščani iz Gorice. Občinstva je bilo, kot poročajo, več tisoč. Cerkevni zbor, kateremu so prepovedali peti žalostinke na grobu, je iz Dornberga in je znan po vsej širini okolici zaradi svojega ubranega petja.

KAŽNJENI ZBOG SUMNJE, DA SU HTJELI PREBJEČI U JUGOSLAVIJU

Mladići Antun Majcan i Dragutin Poladin iz Poladini na Buzetštini su pošli na Rijeku da si kupe odijela, ali su ih tamo uhapsili i oduzeli im jednomo 500 a drugome 800 lira, te ih optužili da su htjeli prebjeći u Jugoslaviju bez putnice.

JUGOSLOVENSKA ZASTAVA NA VISOKOM TVORNIČKOM DIMNJAKU I STRAH MILICIONERA

Bukovica, septembra 1935 (sag.) — ideju. Milicionerima je bilo naredjeno, da Ovdje se jednog jutra pojavila na dimnjaku tvornice velika jugoslovenska zastava. Došle su vlasti (karabinijera i milicija), da ju skinu. Nitko se nije usudio na vrh dimnjaka iz straha, da nije kakova bomba kraj zastave. Došli su stoga na jednu čudnu

pucaju na zastavu. Pucali su sve dotle dok ju sa hicima nisu skinuli. Vlasti traže one koji su zastavu digli na vrh dimnjaka. Vrši se na naš živalj silan teror. Istraga je do sada još uvijek bezuspješna.

DVIJE OSUDE ZBOG ŠUKOBA I TUČNJAVE S TALIJANSKIM VOJNICIMA

Lovran, septembra 1935. (sag) Lovranec Kružić Josip i Kožul Jure ovdašnji seljaci čuvali su grožđe u svojim vinogradima. Jedne večeri došuljaju se dva talijanska vojnika do vinograda s namjerom, da krađu grožđe. Kružić i Kožul ih uhvate na djelu. Došlo je do svadje između obojih, što je najzad dovelo i do fizičkog obračunavanja. Čuvari vinograda su ovu dvojicu vojnika izmlatili na mrtvo.

uostalom u ovim stranama prave u vinogradima strašne štete, a niko im ne može stati na kraj. Uzevši u obzir, da je naš seljak vrlo siromašan, nije ni čudo, da se i goloruk upusti u borbu sa naoružanim vojnikom, koji hoće, da mu otme i ono malo krvavim znojem privredjenog ploda.

7 o. m. j. bio je proces u Voloskom, radi tog incidenta. Kružić i Kožul osuđeni su radi napadaja na vojnike svaki na 6 mjeseci zatvora.

KMEČKO DEKLE TONČKA CIGALE

po dveh mesecih zapora prepeljana v Koper

Hotedršica, septembra 1935. — (Agis.) — Že meseca julja t. l. je naš list poročal o zagonetni aretaciji 22-letnega kmečkoga dekleta Tončke Cigale iz Novega sveta pri Godoviču. Karabinjerji so jo nekega dne v juliju aretirali in odpeljali v zapore, odkoder se do danes še ni vrnila. O vzrokih te aretacije ni takrat nihče ničesar vedel

in ravnotako tudi danes ne. Pred časom su jo odvedli v koprške zapore, kjer je še danes zaprta. K njej ne sme nihče od domaćih in znanih. Ubogo dekletu, ki prav gotovo popolnoma po nedolžnem sedli med zidovi koprskih ječ, vzbujaju med domaćimi čimdalje već soćutja, med svojci pa skrb in žalost.

SLAVKO BEVK KONFINIRAN

NA OTOKU VENTOTENE

Gorica, sept. 1935. (Agis.) Znani politični jetnik Slavko Bevk iz Cerknice, o katerem je naš list poročal, da je bil iz dosedaj še neznanega vzroka postavljen pod konfinacijsko komisijo in kon-

finiran na 5 let (po drugih vesteh na 3 leta) je bil poslan na otok Ventotene v Tirenskem morju, ki je poznani većini konfinirancev, kjer bo prestat naloženo kazen.

NENADANA ARETACIJA 140 MLADENIČEV

Kako Italija mobilizira?

Reka, avgusta 1935. (Agis.) Naš list je že neštetokrat poročal o begu mladeničev, ki so vpoklicani k vojakom in o raznih drugih neprilikah, ki se dogajajo italijanskim oblastem v obmejnem pasu. Zato postajajo oblastva čimdalje bolj oprezna in se poslužujejo najrazličnejših načinov pri mobiliziranju mladine.

Tako so pred dnevi v našem mestu neke noći karabinjerji udrlj v stanovanja in aretirali okrog 140 mladeničev, ponajveč tovarniških delavcev. Vsi so bili odvedeni v teku noći iz stanovanj in pridržani v zaporih. Aretirance, ki niso bili prej obveščeni po vojaških oblastih, so po aretaciji takoj odposlali na določene vojaške urade. Pri odhodu niso smeli niti posloviti se od svojcev, niti obračunati svojih zaslužkov pri podjetih in delodajalcih, ampak oditi tako, kot so jih karabinjerji ob aretaciji odpeljali. Ta slučaj je razburil prebivalstvo in zbudil še večje nezaupanje ter strah pred Abesinijo.

OBSODBA LEOPOLDA RIJAVCA

Pred tedni smo poročali, kako je 22 letni Leopold Rijavec iz Sempasa, ki je bil aretiran, ker je hotel brez potnega lista čez mejo, zbežal iz zaporov v Ajdovščini in bil dva dni pozneje ponovno prijet. Sodna preiskava je bila proti njemu pospešena in v petek ga je mali senat gorškega kazenskega sodišča obsodil na dva meseca ječe in plačilo sodnih stroškov.

ARETACIJA DVEH MLADENIČEV

Ilirska Bistrica, avg. 1935. — (Agis.) — V začetku tega meseca so oblasti aretirale dva naša mladeniča, in sicer Leopolda Mihačiča in Alberta Ivančiča, oba doma iz Čelj pri Premu. Obdoližili so ju, da sta nameravala od vojakov kupiti bencina, in še raznih drugih takih »deliktov«. Oba sta bila odvedena u bistrške zapore, kjer so jih do danes pridržali, avto pa, ki je bil last Alberta Ivančiča, so zaplenili. Vojaki, ki so bili osumljeni tatvine bencina, so baje ušli, ter so oblasti aretirale le enega podoficirja.

ARETACIJA KRISTJANA DRAŠČKA NA MEJI

V bližini meje so obmejni stražniki pred dnevi aretirali 23-letnega Kristjana Draščka iz Gorice, ki je po ugotovitvah preiskave nameraval brez potnega lista zbežati v sosedno državo. Prepeljali so ga v Gorico in ga oddali v sodniške zapore. Proces proti njemu bo v kratkem.

KARABINJERI HAPSE DJECU, KOJA GOVORE HRVATSKI

Iz Buzeta nam javljaju, da su karabinjeri u Sovinjaku zatvorili za četiri sata dječaka Draga Vivotu iz Sergobani i djevojčicu Dragicu Prodan iz Prodani zato, jer su govorili hrvatski, usprkos prijateljne.

SPORAZUMA NEMA!

SVE JE SPREMNO ZA RAT

U Ženevi je završio rad odbor petorice i podnio predloge za mirno rešenje abesinskog spora s koncesijama privredne naravi Italiji, ali uz očuvanje abesinske nezavisnosti. U predlogu je doduše predvidjen neke vrsti protektorata u kojem bi učestvovali Italija, Francuska i Engleska.

Ali Italija odbija svaku diskusiju o takvim predlozima.

Prestavnik Italije baron Aloisi još je u Ženevi, ali neće dugo tamo ostati i predvidja se da će Italija skorih dana istupiti iz Društva naroda i najaviti rat, naročito, ako se i Francuska odluči da će podpirati Englesku u pitanju sankcija protiv Italije.

Francuski ministar pretsjednik Laval je u Ženevi održao govor, u kojem je rekao, da je Francuska vjerna Paktu Društva naroda, ali je ipak prošlih dana držanje Francuske bilo još prilično nejasno. Engleska priiše na Francusku da se jasnije izjasni i prema nekim znacima izgleda, da će Francuska sasvim napustiti Italiju. Ako zato ne bude Laval, moglo bi se dogoditi da on padne i da ga zameni neko, ko ne će biti vezan s Italijom kao što je on vezan zbog Rimskog sporazuma.

Svakako skorih se dana ima situacija sasvim rasčistiti.

Mussolini je, doduše, od samog početka jasan i sad je ponovno u nekoliko prilika naglasio, da ga niko ne može sprječiti da nastavi svoj put, to znači put rata. Ali Aloisi zapitan u Ženevi od jednog novinara što Italija želi odgovoriti je kratko, ali jezgrovito: »Sve!« Da li će ta želja biti ostvarena, to je drugo pitanje.

Dvije stotine engleskih brodova već čeka na Sredozemnom moru...

POROČILO AMERIŠKEGA TRGOVINSKEGA MINISTRSTVA

pravi, da je vojna aktivnost znatno nezaposlenost u Italiji na najnižie u teku zadnjih let, a potreba deviz za plaćevanje vedno većih specialnih naročil je njeno finansično stanje znatno poslabšala. Od 10. junija do 20. julija t. l. na pr. je morala vlada konvertirati u tuje devize zlata v vrednosti okoli 300 milijonov lir.

PO POROČILU »FINANCIAL NEWS« iz Londona, so kakor znano londonske kliničke banke sklenile ustaviti vse olajšave italijanskim bankam, kar pomeni, da se bodo v kratkem vsi krediti popolnoma ustavili. To pa radi abesinskega konflikta, ki znatno slabša finansično moč Italije in njeno plačiljivost. Ne gre torej tu za kakšne sankcije in človekoljubnosti, ampak je vzrok vsemu bojazen, da bi angleške banke ostale nepoplačane.

LIRA ČE SE NAGLO SROZATI POSKUPI PREVOZ ROBE U ITALIJU.

Split, 15. septembra. — Uslijed pojačanog izvoza u Italiju i nestalnosti talijanske lire posljednjih dana povišeni su parobrodarski stavovi za robu, koja se prevozi našim i stranim parobrodima. Za Napulj i okolicu povećan je stav od 15 lira po kubiku na 22 lire, a za luke južne Italije i Sicilije od 16 i 17 lira na 23 i 24 lire. Uslijed nestalnosti talijanske lire naši i strani brodovlasnici nastoje da sklapaju ugovore za prevoz u stranoj valuti u francima, funtama i dinarima.

KUPNA MOĆ LIRE PADA

Iz poročila pokrajinskoga sveta za korporativno gospodarstvo je razviden porast splošnega indeksa cen v trgovini v mesecu septembru za 6 promile. Indeks se je dvignil od 333.32 na 335.35. S tem je kupna moč lire padla od 30 na 29.82 ali izraženo v predvojnih zlatih lihrah je splošni indeks cen poskočil od 83.9 do 84.4.

V KOLONIJAH AFRIKE DELAVCI PREJEMAJO SLABE PLAČE

Gorica, septembra 1935. (Agis). Delavec, ki je bil kot tak poslan z drugimi vred na velika javna in vojaška dela v italijansko kolonijo Eritrejo in Somalijo, je pisal svojim sorodnikom na Primorsko, da jim ne gre preveč dobro. Od začetka so jim plačevali dovolj dobro, tako da je v prvih mesecih poslal domov 400 lir. Nagloma se je stanje spremenilo in seveda poslabšalo. Sedaj ima na mesec samo 50 lir ter hrano in stanovanje. V pismu piše, da šoferji dobivajo po 80 lir mesečne plače. Nadalje piše, da se ne kesa, ker je odšel v te vroče kraje. Doma si ta stavek baš narobe tolmačijo ker drugače t. j. na drug način ni mogel napisati resnice zaradi cenzure.

Opisano stanje ni preveč rožnato in to vsakdo lahko razume.

ZNAK VOJNEGA STANJA V ITALIJI

so zlasti posebne brzojavke, ki jih je vlada predpisala za obveščevanje med svojci in vojniki v Afriki. Brzojavke bodo namreč v okoli 30 ih več ali manj različnih besedilnih natisnjene že vnaprej in bodo čakale le še naslovitve. Tako n. pr. »Srečno dospela ali »Prejelbaket« ali »Roien sin, vse dobro, poljube...«

V »FOGLIO D'ORDINI«

objavlja poseben koledar fašističnega leta, ki traja od oktobra do oktobra. V njem so za vsak mesec predvsem napovedane slavnosti vsedržavnega pomena ter dovršitev večjih del v državi.

VELIKO ABESINSKO RAZSTAVO so organizirali v Moskvi sovietski učenjaki z nalogo, da prikažejo gospodarski in politični značaj Abesinije.

ŽE 12.000 NAŠIH FANTOV V AFRIKI!

Gorica, sept. 1935. (Agis). — Po Goriškem krožijo vesti, da je šlo v italijanske kolonije vzh. Afrike že nad 12.000 naših fantov. Vest ni točno registrirana, toda glede na velike transporte vojaštva in na njihovo stanje v Afriki je gotovo, da je v tej masi vojakov več tisočev naših. Število je seveda zelo težko določiti, ker ni mogoče dobiti pravih virov.

PRVI BOLNIKI IZ ABESINIJE. BOLEZNI UNIČUJEJO NAŠE MLADENICE

Trst, septembra 1935. (Agis). — V Sv. Križ pri Trstu se je vrnil iz Abesinije na bolezenski dopust neki mladenič. Vojaške oblasti so ga poslale domov, ker ga vsled prenapoljenosti bolnic niso mogli sprejeti, oziroma obdržati daljša v bolnici. Imenovan je obolen na tako zvani rumeni mrzlici.

JUGOSLOVANI KOT DEZERTERJI V ABESINIJO

Slovenec dezertiral v Abesinijo

Ljubljana, sept. 1935. (Agis). Nek Slovenec iz Primorskega ki je bil kot vojak poslan z drugimi v italijanske kolonije vzh. Afrike je po mnogih neprilikah in težkočah dezertiral v pravo Abesinijo. Po dolgem času je sporečil svojim sorodnikom v Jugoslaviji svoj srečen beg in svoj položaj. V pismu piše, da so ga Abesinci prav lepo sprejeli in da so že vedeli da služijo v ital. armadi tudi Slovenci in Hrvati ter da se v njihovi deželi izobno počuti, da mu ne manjka ne jesti ne piti. Nadalje

Odšel je v Afriko popolnoma zdrav in je bil po zunanosti visok, stasit mladenič. Ko se je vrnil ga skoro nihče ni mogel takoj prepoznati. Oblasti so mu prepovedale govoriti o položaju vojaštva. Vendar pa je lahko staršem posameznikov, ki so že v Afriki, naokoli povedal da so skoro vsi bolni in da strašno trpijo na tropskih boleznih. V obupnem položaju so zlasti vojniki iz severnih pokrajin Italije, ki niso navajeni na tamkajšnje klimo, zlasti ne na vročino.

15.000 BOLNIKOV

je že povzročila afriška klima. Kakor poročajo inozemski listi, je število bolnikov narastlo na 15.000. Vsi so bili povečini prepljeni v domovino.

UMIRAL JE NA ABESINSKI MEJI IN JE V BLODNJI GOVORIL »V SVOJEM SVETEM MATEREM JEZIKU«

Trst, septembra. Že meseca junija je podlegel v daljni Somaliji solnčarici komaj 22letni mladenič Stanko Torjan, doma iz Trsta. Še pred dobrim poldrugim letom je bil v Ljubljani in je bival tedaj v zavetišču našega društva »Tabor«. Domotožje pa ga je gnalo domov. Tam pa je moral k vojakom v Napulj, iz Napolja pa je bil letos poslan na abesinsko fronto. Kakor ironija pa je vrenelo pismo, ki ga pisal njegov predstojnik njegovim družini in v katerem je poročal, da je v zadnjih urah svojega življenja v blodnji ves čas govoril, da ga pa niso mogli razumeti, ker je govoril

pravi, da se Slovincem ni bati, da bi jih Abesinci požrli

NAD 1000 DEZERTERJEV IZ JUŽNEGA TIROLA.

»Manchester Guardian« poroča z Dunaja, da krožijo tam govorice, po katerih je pribežalo v Avstrijo nad 1000 dezertirjev iz Južnega Tirola. V dve vasi, iz katerih je ubežalo nekaj fantov je prišla policija na tankih in aretirala vse njihove svoje in starše. Tudi iz Trenta je ubežalo večje število mladeničev.

Dodekanez ne želi, da Abesinija doživi njegovo sudbino TELEGRAM ABESINSKOM CARU

Pretsjudnik udruženja izbjeglica sa 12 otoka Dodekanez uputio je nedavno abesinskom caru brzojav ovog sadržaja:

»Veličanstvo, tamnice mučeničkog Dodekaneza u zadnjih 20 godina talijanske okupacije krate su grčkih svećenika i odličnika, učenjaka i intelektualaca, te velikog broja žena i studenata, koji svi podnose neopislive grozote i tiraniju.

Obračajući se Vašem Veličanstvu u poštovanju i smjernosti, mučenički narod Dodekaneza, okovan u teške verige strašne fašističke Italije, krvav i satir pod talijansko-fašističkim prgonstvima, toplo Vas moli i zaklinje, da upotrebite sva sredstva i žrtve za odbranu integriteta Vaše časne domovine i slobode Vašeg naroda. Strahovitijeg ropstva od talijanskog nema na svijetu, Veličanstvo, a užasniju i crniju tiraniju od fašističke ne može zamisliti niti izvesti ljudski mozak. Spasite Abesiniju, Veličanstvo! Dok se oluja približuje a razstuci vjhor urla, mučenički narod Dodekaneza pada na koljena i moli se Bogu danju i noću za Vašu slavu i pobjedu, Veličanstvo!

Nije dugo što je omladina, izbjegla sa 12 otoka Dodekaneza, osnovala u Ateni svoje patriotsko udruženje, stavljajući mu u zadaću da radi na oslobodjenju Dodekaneza od talijansko-fašističkog jarma. Prošle zime udruženje je priredilo bučne de-

monstracije po atenskim ulicama, obarajući se kamenjem na razne talijanske institucije u Ateni. — V.

RATNO STANJE NA DODEKANEZU

Atenski listovi javljaju da, prema vijestima sa Dodekaneza, italijanski brodovi koji su pošli iz Napulja k Egejskom moru koncentrisali su se u pomorskoj bazi Lerona na Dodekanezu.

Prema istim informacijama listovi donose da se osim fortifikacionih radova vršenih od strane Italijana na ovom ostrvu vrše slični radovi i na ostrvu Serifos, koje se nalazi četiri kilometara daleko od maloazijske obale. Isto tako i tri druga ostrva utvrđena su.

S druge strane talijanske vlasti na Dodekanezu izvještale su na sve strane ariše, kako u selima tako isto i u gradovima, pozivajući stanovnike Dodekaneza da stupe kao dobrovoljci u vojsku koja odlazi u Afriku. Dobrovoljcima se obećava plaća od 800 lira mjesečno.

Kako je stanovništvo Dodekaneza neprijateljski raspoloženo, mnogi su stanovnici iz bojazni da će prisilno biti regrutovani u talijansku vojsku, izbjegli na ostrvo Samos. Izbjeglice pristizu svakim danom.

VELIKE VOJAŠKE VAJE

KRATKO POROČILO Z DEZELE

Gorica, septembra 1935. — (Agis) — Kakor je znano so se vršile pretekli mesec nočne letalske vaje nad vso našo deželo o katerih je »Istra« že poročala. Te vaje so na vse načine tako pripravljali, da smo bili vsi v resnih skrbih pred napadom, ki je grozil. Z raznimi oglasi nalepljenih po zidovih, s prižnicami in povsod, grozeč pri tem z velikimi kaznimi za vsak najmanjši prestopok, so nas pripravljali na ta dan. Res že prvi dan ob 6 uri so bile vse hiše zaprte in le za zidovi so se ljudje pomenkovali s popolnoma zastrtimi okni. Plat zvona naj bi naznanil napad in s tem nevarnosti, ki groze pokrajini. Na čudo pa prvi dan ni bilo ničesar. Drugi dan zvečer se je komedija ponovila. Okoli 9 ure je zazvonilo plat zvona in vsi so proti prepovedi zdrijali iz hiš, da bodo videli, kaj je. Nad vasjo je krožil en aeroplan, ki pa je kmalu zginitil proti Trstu. Ker se ni bilo dva večera skoraj nič, so mislili, da bo vsaj tretji ve-

POKLICI POD OROŽJE!

Pod orožje so pozvani sledeči obvezniki: 1. na 23 dnevno instrukcijsko službo podčastniki letnikov od 1900 do 1910, ki pripadajo pehoti, topništvo, tehničnim četam in specializiranim oddelkom; 2. podčastniki in vojniki tehničnih čet, radiotelegrafisti 1912 v mobilizacijske svrhe; 3. podčastniki in vojniki 1. 1912., ki pripadajo sanitetnim in pomožnim četam in pa avtomobilskim četam. Vpoklic teh se vrši imenoma; 4. v mobilizacijske svrhe vojniki letnika 1913, ki so bili potrjeni na najkrajši službeni rok.

MLADENIČI ROJENI L. 1907. ODHAJAJO

Iirska Bistrica, 4. septembra. 1935. (Agis). Danes sta se morala odzvati vojaškemu vpoklicu dva domačina rojena l. 1907. Oba sta rokodelca in sicer eden kovač, drugi kolar. Tako bo kmalu vsa naša mladina pod orožjem.

TALIJSKI VOJAKI BEŽIJO PRED EKSPEDICIJAMI V ABESINIJO

Reka, avgusta. (Agis). — Širijo se najrazličnejše vesti o dogodkih, ki so v zvezi z vpoklici k vojaški obveznosti in z odpošiljanjem vojakov v Afriko. Tako govore tudi, da je letošnje poletje ob priliki vojaških vaj ki so se vršile tudi v reški pokrajini in v bližini meje, zginito večje število podoficirjev, vojakov in celo nekaj oficirjev. Domneva se, da so prekoračili mejo in odšli na jugoslovansko stran, zato, da se izognejo ekspediciji v afriške kolonije.

KOLIKO IH JE ŽE UMRLO V AFRIKI...

V Vzhodni Afriki je v juliju in avgustu umrlo 14 častnikov ter 79 podčastnikov in vojakov. Njih smrt je preko vojnega ministrstva z izrazi sožalja sporočila vojaška uprava svojem umrlih.

VELIKI KONGRES PROTI ABESINSKO-ITALIJANSKO VOJNI

o katerem smo že poročali, da se bo vršil v Baslu zadnje dni septembra, je sklican definitivno za 6. in 7. oktober. Vršil se bo kljub temu, da ga je švicarska vlada prepovedla. Za kongres so najavljene številne delegacije z vseh držav. Posebnih markic, ki so jih za to priliklo izdali je bilo prodanih do sedaj že okoli 100.000.

»BRESLAUER NEUSTE NACHRICHTEN« poroča pretekli mesec po neki angleški agenciji, da je prestopila s popolno bojno opremo na abesinsko stran 12.000 Somalijcev iz italijanske kolonije Somalije in se dalo na razpolago abesinskemu cesarju.

O JAPONSKI TAJNI ORGANIZACIJI »ČRNI ZMAJ«

smo zadnjic ob neki priliki že poročali. Ta organizacija deluje pod geslom: »Azijo Azijcem, Afriko črncem, belokožcem pa smrt!« Organizacija je silno razpredena v Aziji in pa v Afriki. V zadnjem času je »Črni zmaj« izdal proglas v katerem proti Mussoliniju s smrtjo, ako bi začel vojno z Abesinijo. Na čelu »Črnega zmaja« je mož, katerega cenijo kat najbogatejšega v deželi »vzhajajočega sonca«, na pol milijarde jenov.

»VIA INGHILTERRA« NEKA SE PRETVORI U »VIA MALTA«.

U puljskom fašističkom listu »Corriere Istriano« izišao je predlog, da se puljska ulica »Via Inghilterra«, sad, kad se Engleska digla protiv Italije, pretvori u »Via Malta«.

IZ KOLONIJ ERITREJE IN SOMALIJE pišejo vojniki, da vlada tam deževna doba. Puške neprestano rjavijo vse drugo pa je izpostavljeno gnitju zaradi velike vlage.

V TRSTU BODO NEKAJ LADIJ SPREMENILI V PLAVAJOČE BOLNICE

Ljubljana, sept. (Agis). V Trstu krožijo vesti, da namerava ital. vlada preurediti nekaj ladij družbe Kozulic in Lloyd Triestino v vojaške bolnice. Prostore, kjer so spravljali blago so preuredili in v nje postavili postelje. Baje bodo v ta namen preuredili ladji »Helvana« in »Vulcanijo«.

PRIPRAVE NA VOJNO

Po vsej državi se polagoma uvaja vojni režim. Vsa javna dela so bila skoraj že povsod ukinjena, nekaterim sirovinam, ki se morajo uvažati iz inozemstva, pa so bile povišane cene. Vlada je izdala odredbo, da se morajo preklicati vsi razpisi dobav za državo, državna podjetja, za gospodarske organizacije, ki so pod državno kontrolo ter za pokrajinske in občinske uprave. Izvzeta je le vojaška uprava.

STROGE KAZNI ZARADI POSKUŠANEGA BEGA ČEZ MEJO!

Pred goriškim sodiščem se je vršil v soboto proces proti 24 tetnemu Ivanu Stiglijoju in 25 letnemu Radoslavu Rusjanu iz Kozane v Brdih. Obtožena sta bila, da sta zaradi vpoklica k vojakom nameravala zbežati čez mejo. Sodišče je ugotovilo, da prvi del obtožnice ni bil utemeljen, vkljub temu ju je obsodilo na zaporno kazen po 6 mesecev in na globo po 1000 lir.

Istega dne so čepovanski karabinjerji prijavili sodišču 29 letnega Alojzija Vončiča iz Lokavice pri Kanalu, ki je prav tako brez potnega lista zbežal preko meje.

Naša kulturna kronika

O MUSSOLINIJU I JADRANSKOM PITANJU

IZIŠLA JE KNJIGA POVODOM GODIŠNJICE MARŠA NA RIJEKU — A. MELCHIORI :
»MUSSOLINI E LA QUESTIONE ADRIATICA«

Kad se god pisalo o Jadranskom pitanju fašizmu bilo je teško naročito zbog jedne stvari: nema sakupljenih dokumenata o odnosu Mussolinija prema tom pitanju. Doduše sve ono što se događalo na polju internacionalne politike posljednjih godina jasno je obilježavalo odnos fašizma prema tom pitanju, a i ono što se događalo u Italiji pod vidom iredentističke propagande moglo se smatrati inspirisanim od režima. Ali osjećalo se pomanjkanje dokumenata, koji bi govorili direktno o Mussoliniju i Jadranskom pitanju. Sad to dobivamo. Povodom šesnaeste godišnjice od marša na Rijeku izišla je knjiga, koju je napisao Alessandro Melchiori, poznati fašistički vodja,

bivši riječki legionar, predsjednik talijanske organizacije bersaljera, bivši potsekretar itd. Njegovo djelo nosi naslov »Mussolini e la questione adriatica«, to znači »Mussolini i Jadransko pitanje«. Ima tristostranicu i predstavlja obilan volumen, u kojem će biti svašta. U nekim frašističkim dnevnim listovima izišli su kratki prikazi te knjige. Tako, naprimjer, milanski »Corriere della sera« od 14. o. m. piše:

»Ova knjiga — sa preko 300 strana — posvećena je proučavanju jadranskog pitanja u toku jednog decenija historije, od 1914 kad je Mussolini, prešavši preko svih obzira postavio pitanje naših teritorijalnih

rivendikacijama prema Austriji — do 1924 godine, kad je Benito Mussolini, kao talijanski ministar vanjskih poslova postigao, blagodarajući svojoj mudroj politici prema Jugoslaviji, aneksiju Rijeke Italiji. Autor u predgovoru veli, da su razne peripetije kroz koje je prošao jadranski problem naročito aktualne danas, kad Engleska odriče Italiji pravo da štiti svoje interese onim istim tvrdoglavim neshvatanjem kojim je, u ono doba, Engleska onemogućavala talijanska prava na Rijeku.«

Nesumnjivo ima u tom djelu mnogo materijala, koji se odnosi i na Julijsku krajinu.

JEDNA DRAMA IZ ISTARSKOG ŽIVOTA

Kako izvješćuje zagrebačka dnevna štampa, zaključen je nedavno ovogodišnji, šesti natječaj, za pučku glumu, što ga je raspisala Matica hrvatskih kazališnih dobrovoljaca. Između 39 gluma, koliko ih je stiglo, anonimno dakako, na ocjenu jury-a, nalazi se i jedna, kojoj je naslov: »Oče, budi volja Tvoja!«, drama iz istarskog života u 3 čina. Poblize, dakako, nije sada moguće javiti, već valja sačekati rezultate jury-a, pa će se onda — a to će biti po prilici za dva mjeseca — možda više saznati. No i bez obzira na to hoće li djelo uspjeti ili ne (mi bismo svakako željeli ono prvo!) — već

je i to utješna stvar, šta ima ljudi od pera, koji nastoje u dramskom obliku obraditi specijalno naše istarske prilike i našu stvarnost.

Kako je poznato u jednom od dosadašnjih natječaja Matice hrv. kazališnih dobrovoljaca sudjelovao je i bio nagradjen trećom nagradom naš istarski pisac Ernest Radetić, dramom iz istarskog života: »Za goli život.« Lanjske godine imala je biti premijera Radetićeve drame u izvedbi članova spomenute Matice, i već je sve bilo spremno — ali je u posljednji čas premijera morala biti otkazana. — (ar)

NAŠ KUMIČIĆ JE IZA ŠENOEA I DANAS JOŠ NAJČITANIJI PISAC

U jednom prikazu o Napretkovej središnjoj knjižnici u Sarajevu, u kojem se, pored ostalog, govori o tome koji su pisci i koje su knjige najviše čitane u prošloj godini dana (od 1. VII 1934. do 1. VII 1935) nalazimo i ove interesantne podatke:

Od domaćih pisaca najviše se čitaju romanopisci. Na prvom je mjestu August Šenoa (535) a odmah zatim kao drugi dolazi naš Eugen Kumičić (427). Iza njega slijede Ksaver Sander Gjaljski, Vjenceslav Novak, Josip Eugen Tomić, onda Vladimir Nazor (210), Veselinović, Nušić itd. Viktor Car-Emin tražen je 70 puta.

Kako se iz ovoga vidi, čitalačka publika u Sarajevu još uvijek najviše voli

starije naše romanopisce. Pjesnička djela manje se traže, a isto tako i knjige mlađjih autora, (Krlježa 113, Vilović 61, Kranjčević 53, itd.)

Najviše je, od pojedinih djela publika tražila Šenoino »Zlatarevo zlato« (103) zatim kao drugu knjigu Kumičićev roman »Začudjeni svatovi« (75); Gjaljskoga: »Gjurgjicu Agičevu« (73) itd. Nazorove: »Istarske priče« dolaze na 6. mjesto među najviše traženim knjigama (57).

Napretkova knjižnica u Sarajevu postoji već 10 godina, te posjeduje 15.881 inventariziranih djela u 20.034 primjeraka iz raznih struka, najviše dakako iz lijepe književnosti.

NOVA OPERA DRA JOSIPA MANDIĆA

Kompozitor Slavko Osterc piše u »Jutru« u svom članku o festivalu u Pragu i ovo:

»Naš rojak dr. Josip Mandić mi je preigral sojo pravkar dogotovljeno opero. Libreto mu je naredil nemški pisatelj Max Brod po neki Nušičevi novell. (Brod je delal libreto tudi Janačku). Snov je tako zanimiva, kakor je še nisem kmalu slišal in se odigrava na naših tleh. Tudi glasba je popolnoma jugoslovenska. Premjera je predvidena na veliki operi izvan Češkoslovaške in bo šele po tej premieri opera na razpolago za OS in za nas. Gotovo jo bomo spoznali tudi v Ljubljani.«

ČLANAK O PRIMORSKOJ EMIGRACIJI U MARIBORU.

U drugom svesku »Kronike slovenskih mest« podnačelnik Maribora g. Rudolf Goluh piše o »primorskoj emigraciji u Mariboru«.

MALE VESTI

PORAST ŽITNE LETINE

Letošnji pridelak žita znaša 76 milijonov kvintalov in je za 20.6 odsto boljši od lanskoga. Dosege pa še ni rekordnoga pridelka u letu 1933 z 881,252.000 q.

TRŽAŠKI IN GORIŠKI PREFEKT U RIMU.

Tržaški prefekt Tiengo in goriški prefekt Ciampani sta bila preteklo soboto u Rimu na raportu pri Mussoliniju.

NOVI PRETSEDNIK RESKE POKRAJINE.

Za predsjednika reske provincije je na mesto senatorja Baccia, ki se je prej pisal Bačić in je demisioniral, imenovan gosp. Edvard Šušmelj, ki se sedaj piše Susmel. Novi predsjednik je bil dne 12. t. m. zaprisežen od podprefekta, ki je zastopal odsotnoga prefekta. Navzoč je bil fašistični tajnik reske provincije dr. Meixner. Poslali su duceju izraz neomajne vdanosti.

SLOVENCIN IZ ATLETIKA.

Pohvalo kot lahki atletje so dobili te dni po vsem Goriškem mnogi mladeniči. S par izjemami so vsi slovenske narodnosti.

ZELO TOŽIJO FAŠISTIČNI LISTI

da je število novorojenčkov v Trstu čedalje bolj rapidno pada. Mnogi se pa slejkoprej v neznanjšani meri prebivalstvo okolice, ki je slovensko.

KRAŠKE FAŠISTIČNE ORGANIZACIJE

Kraški fašijo je dobil novega tajnika u Nabrežini, in sicer Antona Parinika u namesto Ivana Medajna, ki je odšel v Afriko. Za nova člana fašija u Divači sta imenovana Messalin Albano in Alojzij Rebek, Giuliani Giovanni in Balbi Giuseppe pa za revizorja. V Trepčah sta imenovana u vodstvo fašija Anton Calzi in Edvard Carli.

PLJAČKAJU NA RAČUN ABESINIJE.

»Piccolo« obavještava gradjanstvo da ne nasjeda nekim tipovima (a svi su oni tipovi i ko će ih razlikovati) koji sakupljaju u gradjanstvu priloge za neke bankete povodom odlaska dobrovoljaca u afrički rat i meću to sebi u žep....

FAŠISTI ISTUPAJU IZ MILICIJE KOD BUZETA

U Sovinjaku kod Buzeta su svi fašisti istupili iz milicije. Jednoga od njih Angela Černek u karabinjeri prisilili da vezan, kao hapšenik, podje na ratne vježbe milicije.

UČITELJI TALIJANI IZ DALMACIJE KOD MUSSOLINIJA.

Mussolini je primio dvije stotine učitelja i profesora talijanskih škola u inostranstvu Medju njima su bili i učitelji talijanskih škola u jugoslavenskoj Dalmaciji. Održao im je govor o zadaćama fašističke škole u inostranstvu.

SKIDAJU KRIŽ S VRHA ZVONIKA RADI HRVATSKOGA NAPISA

U Vrhu kod Buzeta fašističke vlasti su sa zvonika visokog 36 metara skinuli križ, samo zato, jer je na njemu pisalo hrvatsko ime toga mjesta »Vrh«. Hrvatski napis poskidani su i sa crkve Sv. Antona. Karabinjeri su dali skinuti sa crkvene zastave napis »Sv. Marija molj za nas!« i »Sv. Antune molj za nas.«

JUGOSLOVANI NA SVETI GORI.

Na Sveti Gori pri Gorici je bila u nedeljo že tretja skupina romarjev iz Ljubljane. Po romanju so si ogledali Gorico, nato pa so se odpeljali v Trst in od tam nazaj domov.

DELEGAT PAPEŽEVE LEGACIJE V AFRIKI.

Nadžkof Cattaneo, je prispel te dni u Gorico in je imel dolg razgovor z našim nadškofom Margottijem, nakar se je nadškof Cattaneo odpeljal u Benetke. BUZETSKA OPCINA USPRKOS GOLEMOG DUGA GRADI IGRALIŠTE ZA NOGOMET

Poznato je u kakvim se finansijskim prilikama nalazi buzetska općina. Govori se o zaduženju, koje prelazi stotinu milijuna. Ali za flištičke parade ima novaca. Sad se gradi iznad Sajmišta na Goričici nogometno igralište.

U ČEMU JE DOKAZ, DA JE MEDULIN FAŠISTIČKI.

Kao i po ostalim mjestima, tako je fašistička organizacija i u Medulinu sazvala skupštinu za prijavljivanje dobrovoljaca za Abesiniju. Odaziv je bio slab, ali je »Corriere Istriano« od 31. augusta donio izvještaj, da je bilo sjajno. Medju ostalim piše taj puljski list, da je na toj skupštini ispitana situacija s obzirom na držanje sela Medulina prema Italiji, pa je konstatovano, da ove godine nije bilo nijednog tajnog bijega bez putnice preko granice u Jugoslaviju. To je dokaz, da se i Medulin prebratio... Sedam mladića se je prijavilo dobrovoljno za Abesiniju...

PONOVNO OJAČENJE OBMEJNE MILICE

Nov oddelek milice u Novem svetu Hotedršica, sept. 1935. (Agis). Kot smo že poročali, so v Novem svetu letošnje poletje na novo ustanovili karabinjersko postajo in že enkrat ojačili postajo miličinikov. Pred kratkim pa je v vas prišlo spet večje število miličinikov, ki so zavzeli pri kmetu Ivanu Brusu celo nadstropje. Vsa meja je močno zastražena po ojačenih patroljah.

POSTOJANKE MILIČNIKOV OKROG SNEŽNIKA OJAČENE.

Iliška Bistrica, septembra 1935. — (Agis). — V obmejnem pasu okrog Snežnika so bile v zadnjem času vse stražnice ponovno ojačene z večjim številom mož. Tako so postojanke na Bički gori, v Leskovi dolini, Proprotni dragi in dalje proti Gomanou dobile spet nove moči.

VELIKA ZIDARSKA DELAVNOST NA GORIŠKEM.

Gorica, sept. 1935. (Agis). — Po Goriškem se opaža v zadnjem času, da so pričeli ljudje, ki imajo količjak denarja pri roki, investirati ta denar in zidati. Baže in kar je brez dvoma tudi res, delajo to pod vplivom strahu, da bodo zgubili denar ali pa, da jim ga bo država kratkoma zasegla kot notranje posojilo za vedno večje potrebe.

NAŠI PEDAGOŠKI PISCI

U zadnjem broju pedagoškog časopisa »Napredak« kojega uređuje prof. Josip Demarin, direktor Istarskog internata, piše Ante Defrančeski o obradbi Hrvatskog primorja po metodi skupne nastave, Vitomir Girardi iznaša neke svoje pokušaje sa velikim štampanim slovima, a Josip Demarin piše opširnu i stručnu ocjenu Rukovodja J. Potočnjaka.

KOMU NI ZNAN FUTURISTIČNI PESNIK MARINETTI.

V »Accademia reale d'Italia« je ta mož govoril sledeće, o vojni seveda: »Vojna jača najslajše občutke človeka. Vojna je najbolji dovršen sport... Fašisti ga morda radi poslušaju, morda ga poslušaju zato, ker ga moraju, drugim pa se take izjave čudaka ne zde resne. (Agis)

STALIŠČE K PREVEDBI UČITELJEV EMIGRANTOV KONTRAKTUALCEV

Temeljni postulat naših težnji je, kakor je bilo poudarjeno že u članku »U. T.« z dne 15. VIII., da se kontraktualcem s prejemom u državno službu nostrificira in šteje u napredovanje in pokojnino vsa doba, ki so jo prebili u službi naroda kot učitelji ali kot prosvetni delavci.

Sedanja položaj kontraktualcev je daleč od tega edino pravičnoga principa in bomo morali strnjeno započeti to akciju, da dosežemo sebi in svojem delu pravo veljavo in priznanje.

Tovarišem, ki so službovali na zasebnih školah, se osporava ta doba pri štetju let za pokojnino. Vzrok: nedostajanje zakonske osnove u zakonu o uradnikih in u čl. 54 zakona o državljanstvu.

V času od 1. IV. 1931 do novembra 1934 se je štela kontraktualnemu učiteljstvu ob postavitvah u državno službu kot podloga za grupu le službena doba u inozemstvu (čl. 54 zakona o državljanstvu).

Poseben in pereč problem so izpiti učiteljev emigrantov. Učitelji, ki so po vojni ostali u domaćini, da vrše svojo poklicno in narodno dolžnost, so mogli opraviti praktični učiteljski izpit pač le po predpisih tamkajšnjih oblasti. In predpisi o opravljaju praktičnoga izpita so bili do 1. 1923 enaki predpisom, ki veljaju pri nas in ki so veljali u bivši Avstriji. Ako se ne priznava veljavnost praktičnih izpitov po teh predpisih učitelju emigrantu, bi se ne smelo priznati veljavnosti niti izpitom, ki so jih napravili tovariši še za Avstro-Ogrske. Razlogi: 1. Učitelju, narodnemu delavcu izven mej Jugoslavije je bilo prav tako nemoguće opraviti praktični izpit u Jugoslaviji, kot učitelju u tistem času, ko Jugoslavije še ni bilo. 2. Praktični izpiti so se vršili do 1. 1923 u domaćini u slovenskem jeziku, izpraševali so slovenski profesorji in učitelji. Ti izpiti bi torej nikakor ne smeli biti predmet spornosti.

Mlađji tovariši so napravili u domaći zemlji drugi izpit po drugačnim predpisih. — Odzvali so se dolžnosti izpita in ker nismo imeli ne prilike ne možnosti, da ga napravijo drugače, bi se jim morali isti izpit priznati po času in veljavi takoj, ko ga tu dopolnijo in nostrificiraju.

Povedati moramo, da smo prizadeti mimo pravic ki nam jih daje veljavna norma: zakon; povedati moramo, da bi nam morala biti pravica in merodajca tudi vest in srce. Vse lepe besede o trpećem delu našega naroda zube na iskrenosti u trenutku, ko se dejanja z njimi ne zlagaju. In mi smo otroci trpećega dela našega naroda. Kot taki ne zahtevamo drugoga kakor da se prizna našem delu pravičnu veljavu po srcu in ljubezni kot bratov med brati.

D. (»Učiteljski Tovariši«)

PENZIONISANJE VINKA ŠEPIČA

Nakon 40 godina teške, ali uzvišene dužnosti prosvjetnog rada, pensionisan je, ukazom od 30. jula 1935, naš poznati Vinko Šepić upravitelj drž. narodne škole u Podgoraču, sreza našičkog.

Za vrijeme vršenja svoje učiteljske dužnosti u Istri, koliko za vlade bivše a. u. monarhije, toliko i za vlade fašističkog režima, isticao se je naš »barba Vice« kao neumoran i neustrašivi borac za prava našeg potlačenog naroda. Usprkos najžešćeg terora sa strane fašističkog režima, koji je njega, kao i njegovu obitelj izlagao teškim iskušanjima, ostade g. Vinko Šepić, dosljedan svojim nacionalnim osjećajima. 1930. godine morao je da ostavi svoju rođenu grudu silom nesnosnih prilika, te se nastanio u Jugoslaviji, da nastavi svoju učiteljsku službu.

I ako je bio već tada navršio punih 35 godina učiteljske službe, pa je već tada imao pravo na mirovinu, on je sa veseljem čekao dekret stalnog postavljenja. Sudbina mu nije bila sklona jer je postavljen kontraktualnim učiteljem naprije u Donju Stubicu, a zatim premješten u Podgorač u istom svojstvu, pa je tek 1932. godine postavljen stalnim učiteljem i upraviteljem škole, na kojoj je dužnosti ostao sve do 30. juna t. g., kada je pensionisan u Podgoraču, vršio je savjesno i predano svoju dužnost u školi i medju narodom. G. Vinko Šepić odlazi ovih dana u Beograd, gdje će stalno boraviti, pa mu svi koji poznamo njega, želimo svako dobro.

U FOND »ISTRE«

Matko Križanac - Orosavlje, umjesto vijenca na odar
U prošlom broju objavljeno > 37.456.10
pak. učiteljice Ester Sučić iz Zminja Din 50.-

U prošlom broju objavljeno > 37.456.10

Ukupno Din 37.506.10

»Istra« izlazi svakog tjedna u petak. — Uredništvo i uprava nalaze se u Zagrebu, Masarykova ulica 28. II. — Broj čekovnog računa 36.789. — Pretplata: Za cijelu godinu 50 dinara; za po godinu 20 dinara; za inozemstvo dvostruko. — Za Ameriku 2 dolara na godinu. — Oglasi se računaju po cijenu. — Vlasnik i izdavač: KONZORCIJ »ISTRA«, Masarykova ul. 29. II. Telef. br. 67-80. — Urednik: Ivo Mihovlović Jukićeva ul. 36. — Za uredništvo odgovara: Dr. Fran Brčić, advokat, Samostanska 6. — Tisak: Stičajna Jugoslovenske štampe d. d., Zagreb, Masarykova 28a. — Za tiskaru odgovara Rudolf Polanović, Zagreb, Illica broj 131.